

позитивним відображенням демократичних змін у державі, однак постійний розвиток суспільства, поява нових тенденцій у структурі злочинності, виявлення в ході правозастосування окремих недоліків конкретних норм можуть викликати необхідність у змінах і доповненнях до нього. А законодавець, в свою чергу, не може допустити, щоб закон про кримінальну відповідальність відставав від потреб реального життя, і очевидно, що усуватиме недоліки в процесі законотворення.

Запобігання маргінальним явищам, пов'язаним з ювенальною злочинністю

Джужа А.О., кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ІКВС

Попередження маргінальних (фонових) негативних соціальних явищ в молодіжному середовищі слід розглядати як ранній етап, спосіб профілактики ювенальної злочинності. Маргінальний (від лат. тащо - край, межа) - знаходиться на межі двох середовищ; людина опинилася за своїм становищем поза певного соціального прошарку (маргінальна особистість, маргінал). Фонові - негативні соціальні явища, пов'язані зі злочинністю, такі як пияцтво, алкоголізм, наркоманія, бродяжництво, проституція.

В узагальненому варіанті можна розглядати загальні, спеціальні та індивідуальні профілактичні заходи.

До загальних заходів ми можемо віднести:

створення матеріальної бази для підвищення життєвого рівня населення, зміцнення інституту сім'ї, зниження безробіття;

організація дозвілля дітей та підлітків за державної та приватної підтримки, розвиток спорту;

здійснення контролю за поведінкою неповнолітніх у місцях масового відпочинку, за дотриманням правил реалізації спиртних напоїв та тютюнових виробів, заборони на їх продаж підліткам;

морально-правове виховання неповнолітніх [1], читання циклу лекцій, бесід в правових клубах, кінотеатрах, молодіжних аудиторіях за участю фахівців (юристів, психологів, соціологів);

проведення у всіх облікових закладах диспансеризації учнів і студентів з метою раннього виявлення хронічних захворювань на ґрунті вживання спиртних напоїв, наркотиків;

розробка форм контролю за використанням Інтернету дітьми та підлітками; вдосконалення роботи правоохоронних органів, підвищення їх ролі з виявлення дорослих осіб, які схиляють неповнолітніх до вживання наркотиків і спиртних напоїв, заняття бродяжництвом, жебрацтвом, проституцією, утримують пригони.

До спеціально-кримінологічних заходів відноситься розробка комплексних цільових програм з профілактики правопорушень і бездоглядності неповнолітніх, де ставляться конкретні завдання, визначаються терміни і виконавці, виділяються ресурси. Серед заходів слід виділити:

цільові програми «Канікули», «Ні наркотикам», «Відпочинок у літку»; створення і зміцнення матеріальної бази за місцем проживання; організацію відпочинку дітей та підлітків у літку; цільові рейди «Двір», «Парк», «Вокзал», «Безпритульник» [2];

уведення за рахунок коштів місцевого бюджету штатних працівників комісій у справах неповнолітніх і захисту їх прав, шкільних інститутів у справах неповнолітніх та інших.

Пропонується не тільки використання бюджетних коштів, а й створення спеціалізованих фондів за рахунок пожертвувань спонсорів (представників бізнесу, церкви, військових структур).

У спеціальному запобіганні злочинності кримінолог відіграє активну роль: надає результати досліджень, які служать базою для розробки цільових програм;

пропонує конкретні напрямки зниження криміногенності і віктимності відповідних суб'єктів, об'єктів, сфер діяльності;

бере участь у розробці системи заходів, що реалізують ці напрями. А це і проведення кримінологічної експертизи проєктів цільових спеціальних програм, що дасть можливість знизити криміногенний і віктимогенний потенціал певної групи або об'єкта без вдосконалення всього суспільства і т.п. [3; 4].

У спеціальному запобіганні злочинності виділяються наступні етапи: раннє та безпосереднє запобігання, попередження самодетермінації злочинності.

Спеціально-кримінологічні заходи мають конкретну спрямованість. Вони можуть здійснюватися в масштабах усієї країни або в регіонах, мати загальний або індивідуальний характер.

Індивідуальні заходи здійснюються на обласному та районному, тобто місцевому (муніципальному) рівні:

посадження виховних і примусових заходів щодо неповнолітніх правопорушників;

виявлення та взяття на облік неповнолітніх, схильних до вчинення правопорушень, пов'язаних з ювенальною злочинністю;

надання допомоги у влаштуванні на роботу чи навчання, при необхідності, організація лікування;

організація індивідуальної роботи з постановою на облік: вивчення причин протиправної поведінки, сприяння в нормалізації відносин з батьками;

відвідування підлітків у сім'ї, за місцем роботи чи навчання, запрошення для бесіди в державні установи;

прийняття адміністративних заходів до батьків, які ухиляються від виконання своїх обов'язків з виховання дітей.

Підводячи підсумки вищевказаного слід зазначити, що маргінальна практика [5; 6] і злочинці знаходяться в єдиному нерозривному зв'язку. Їх об'єднує правовий нігілізм, систематична протиправна діяльність, рух до більш небезпечних діянь. Зупинити цей рух можливо лише за активної участі державних і суспільних інститутів, при розробці та здійсненні грамотної кримінально-правової, адміністративно-правової та кримінологічної політики.

Список використаних джерел:

1. Тузов А. П. Мотивация противоправного поведения несовершеннолетних / Тузов А. П. - К. : Вища школа, 1982. - С. 15.
2. Ювенальный центр: первые шаги : [учеб. пособие]. - Воронеж : ВИ МВД, 2001. - С. 14.
3. Мерзлов А. А. Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений, совершаемых сотрудниками службы криминальной милиции / Мерзлов А. А. - Омск., 1998. - С. 18.
4. Криминологія : Особлива частина : [навч. посіб.] / Блага А. Б., Васильев А. А., Давиденко Л. М. та ін.; за заг. ред. О. М. Литвинова; наук. ред. О. М. Бандурка. - Х. : Золота миля, 2011. - С. 224-228.
5. Алтухов С. А. Социально-негативное поведение и меры борьбы с ним / Алтухов С. А., Корецкий Д. А., Перекрестов В. Н. - Ростов-н/Д, 1997. - С. 17.
6. Мариллов С. В. Девиантное поведение несовершеннолетних: происхождение и профилактика : [учеб. пособие] / Мариллов С. В. - Домодедово : ВИПК МВД, 2006. - С. 18.